

Aquests nostres incendis de cada estiu

Els focs forestals semblen haver esdevingut un fet inevitable de cada estiu, i es constitueixen en un dels problemes més difícils dels que afecten els nostres espais naturals. L'elevada freqüència dels incendis és un fet modern però tan reiteratiu que sembla cridat a ocupar la categoria de clàssic entre els problemes de conservació a casa nostra.

Aquest any, malgrat que a la fi de l'estiu s'han produït importants incendis, no ha estat tan terrible com les previsions senyalaven, car la gran crescuda de la vegetació degut a les intenses pluges primaverals d'enguany era un factor de risc important quan, amb la calor de l'estiu, es ressequés aquesta vegetació. És molt difícil saber amb exactitud per què no ha estat així, i tanmateix creiem oportú fer uns breus comentaris que situïn el problema.

Primerament, cal tenir en compte la data que marca l'inici del fenomen. Hom calcula que fou vers el 1960 quan els focs de bosc s'incrementaven decididament per arribar a la categoria de problema. Aquest augment coincidí de forma significativa amb un altre increment aparentment ben diferent: el de l'ús de l'automòbil. La popularització del cotxe convertí el bosc en un ecosistema fàcilment accessible i s'inicià la gran freqüentació que avui suporta. Si volem matisar una mica més, podem convenir que tothom no és susceptible de comportar-se negativament vers el bosc. Són sobretot els habitants dels grans nuclis urbans els que presenten actituds que comporten més risc, i això com a conseqüència del distanciament entre l'home i la natura que d'alguna manera les ciutats propicien.

En aquest context, les causes dels incendis és una de les qüestions més conflictives, en bona part perquè no es coneixen prou. Els trets més significatius, però, semblen bastant clars: les imprudències són la causa més important, per sobre de la intencionalitat. Hom té la impressió que el bosc és indiferent a actituds que li són negatives i al mateix temps totalment alienes a les masses forestals: negligències, actituds poc responsables, accidents, conflictes d'interessos... és tan fàcil cremar el bosc!

En un altre nivell, les xifres tan elevades de superfície cremada que cada any llegim als diaris poden donar una imatge una mica distorsionada del fenomen. De fet el nombre d'hectàrees cremades i el nombre d'incendis produïts en un any determinat no guarden una relació directa. Això es degut que a cada temporada hi ha uns

pocs incendis molt importants, produïts en unes condicions molt adverses (fort vent, elevades temperatures, sequedat ambiental) que cremen tanta o més extensió que tota la resta d'incendis d'aquell any junta. Són aquests focs "extremes" els que fan que l'extensió de terreny arrasat pugui arribar a xifres tan elevades, alhora que queda una mica encobert el gran esforç que hom fa per controlar-los.

De tota manera hi ha un fet molt clar i és que els nostres boscos estan mancats d'una veritable infraestructura que els defensi del foc i que hauria de contemplar molts aspectes: tallafocs, reserves d'aigua, accesos, franges de vegetació no inflamable, etc. Sense aquest equipament bàsic, els bombers treballen sovint sense unes mínimes condicions que garanteixin la seva eficàcia.

No voldríem acabar aquestes ratlles sense comentar un aspecte que creiem important, encara que ho sigui a posteriori. Ens referim al concepte, més o menys estès, que la repoblació forestal és un perfecte remei que cal aplicar a dojo. El bosc mediterrani, que és amb diferència el més afectat pel foc, es caracteritza pel fet que les espècies que l'integren rebroten quasi totes després de l'incendi, la qual cosa s'interpreta com un mecanisme que té la vegetació per adaptar-se al foc i sobreviure. La repoblació pot ser indicada en alguns casos (sobretot si hi ha risc d'erosió) però no és, necessàriament, sempre aconsellable. Cal reconèixer, però, que té un gran valor terapèutic car pot contribuir a alliberar-nos del regust d'impotència que ens deixa el problema.

El que voldríem destacar, en definitiva, és que encara resta molta feina a fer i que el problema no es resol únicament a base d'augmentar els mitjans. En aquest aspecte, la recerca científica és molt insuficient. Cal potenciar-la per disposar d'una base sòlida a l'hora de definir les actuacions que calgui fer als nostres malmesos boscos.